

Kiinnostavaa tekemistä selvinpään – alueellisella ryhmätoiminnalla arkeen kiinni

Petri Hälikkä
25.10.2018

Kuntoutussäätiö

Tapatuunaus-hanke pähkinäkuoressa

Tapatuunaus – Työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien alkoholinkäytön yhteisölähtöinen vähentäminen

Tapatuunaus-hankkeen **tavoitteena tukea työelämän ulkopuolella olevia alkoholinkäytön vähentämisessä.**

Hankkeessa kehitetään *yhteisölähtöistä toimintamallia* ja tuotetaan työkaluja ammattilaisille. Kokonaisuudessaan hanke toteutetaan tutkijoiden, kokemusasiantuntijoiden ja muiden ammattilaisten sekä ryhmiin osallistuvien yhteistyönä sosiaalisen markkinoinnin ja palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntäen.

Rahoitus STM:n Terveyden edistämisen määrärahalla
Ajankohta 4/2017-12/2018

Kokemuskehittäjä Petri Hälikkä

25.10.2018

| ©Kuntoutussäätiö

Mistä Tapatuunauksessa on kysymys?

Tavoite tukea työelämän ulkopuolella olevien alkoholinkäytön vähentämistä

1. kokeilemalla, kehittämällä ja levittämällä **yhteisölähtöistä toimintamallia**
2. tuomalla tietoa riskiryhmien alkoholikäytön **motivaatiotekijöistä**
3. tarjoamalla kokemustietoon perustuvia **materiaaleja ja työkaluja** asiakastyötä tekeville vuorovaikutustilanteiden tueksi

Hanketoiminnan toteutus

- **Tiedonkeruu**
 - Taustoitus ja benchmarking yhteisölähtöisen toiminnan hyvistä käytännöistä
 - Asiakkaiden alku- ja loppuhaastattelut
 - Työntekijähaastattelut
 - Kokemusraatitoiminta
- **Kehittämistoiminta**
 - Ryhmien ja viestinnän yhteissuunnittelu hanketiimin ja kokemusraadin kanssa
 - **Infotilaisuudet ryhmistä ja osallistujien haku**
 - **Kolme ryhmäpilottia**
 - Ryhmien suunnittelu- ja arviointityöpajat

Kokemuskehittäjä Petri Haikka

**TYÖKALUJA
JA KOKEMUSTIETOA
AMMATTILAISILLE**

Kuntoutussäätiö

1. Kokemusraati ryhmien suunnittelun tukena

Tarkoitus: Tuoda pilottiryhmien suunnitteluun ja markkinointiin kokemuksellista tietoa, tukea haastattelukysymysten muotoilussa

Toimintatapa: Viisi keskustelevaa tapaamista, joissa esillä hankkeen ajankohtaiset teemat

Haasteita: raatilaisten motivaation ylläpito, toimiminen ylhäältä alaspäin, aidon ja tasavertaisen ilmapiirin luominen

Yhteistyö

- Raadin teemat tutkijoilta, suunnittelija rekrytoi raatilaiset, keskusteleva työskentely
- Kokemusasiantuntijat läsnä ja raatilaisten kanssa pääosassa keskustelussa

2. Haastattelut: kysymykset ja haastatteluiden toteutus

Tavoite: Tietoa kehittämistyön ja ryhmien tueksi suhtautumisesta päihteidenkäyttöön ja siihen liittyvistä ilmiöistä ihmisten arjessa

Aiheina (määrittely yhteistyönä): Arki, kiinnostuksen kohteet, suhtautuminen päihteisiin, ajatuksia ryhmässä toimimisesta

Haasteita: päihteidenkäyttöön liittyvä stigma ja häpeä, ennakkoluulot ”viranomaisia” kohtaan, tahaton tunkeilu

Yhteistyö

- Haastattelukysymykset -> keskustelurunko
- Keskusteleva haastattelu -> **roolitus** ja vastuunjako tärkeä

3. Infotilaisuuksilla tietoa ryhmistä

- Tavoite
 - Saadaan osallistujia ryhmiin
- Kenelle
 - Henkilölle, joka miettii omaa alkoholinkäyttöään
- Miten
 - Rennosti keskustellen, ei luentoja
 - Toteutuksesta päävastuussa kokemusasiantuntijat
- Missä
 - Mahdollisimman mukavassa ”olohuonemaisessa” tilassa, jos mahdollista jonkun yhteisön vieraana
- Testaus
 - Palaute infoon osallistuneilta ja kokemusraadilta
- Purku
 - Välitön purku ja korjaukset
- Toisto

4. Turvaverkko ryhmien tukena

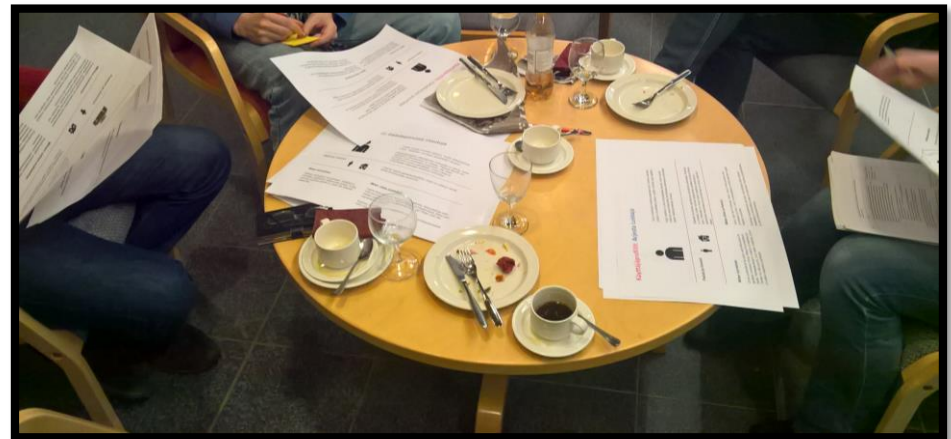

- Ei uusia pettymyksiä mukaan haluaville
- Valmiiksi mietitty polku, mikäli et halua/mahdu mukaan
- Mahdollisten häiriötekijöiden karsiminen ryhmävaiheessa
- Ryhmäläisten elämänlaadun kokonaisvaltainen parantaminen
- Tuki myös läheisille tarvittaessa
- Tukijärjestelmään tutustuminen ja sen käyttöön perehtyminen
- Turvaverkon toimijat edustavat aina omaa organisaatiotaan / hankettaan
- Turvaverkossa mukana:
 - Terveyskeskuksissa työskentelevät kokemusasiantuntijat(Helsinki ja Vantaa)
 - FinFami uusimaa
 - KoKeNet(A-klinikkasäätiö)
 - ALMO-asumisen tuki ja PopUp asumisneuvonta(Sininauhaliitto)
 - Psykologi Kuntoutussäätiöstä

5. Ryhmänohjaus – osallistavat ja toiminnalliset ryhmät

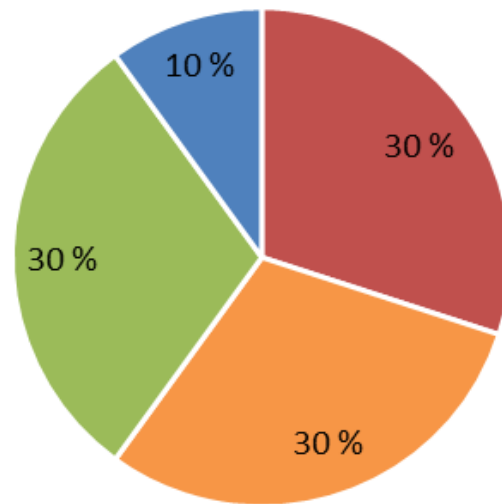

- Suunniteltu suunnittelemattomuus
 - Ei ennakolta määriteltyä **sisältöä**
 - Suunnittelutapaamisessa päätetään 2-3 seuraavan kerran sisältö
- Yhdessä sovittu toteutetaan
 - Ryhmän säännöt
 - Suunniteltu sisältö
- Fiiliskierros ytimessä
 - Jokaisella **mahdollisuus** osallistua - **ei pakkoa**
- Mahdollisimman tasapuolinen osallistuminen
 - ”Vetäjän vastuu”
- Ryhmätilanteen kirjaaminen tutkimuksen käyttöön

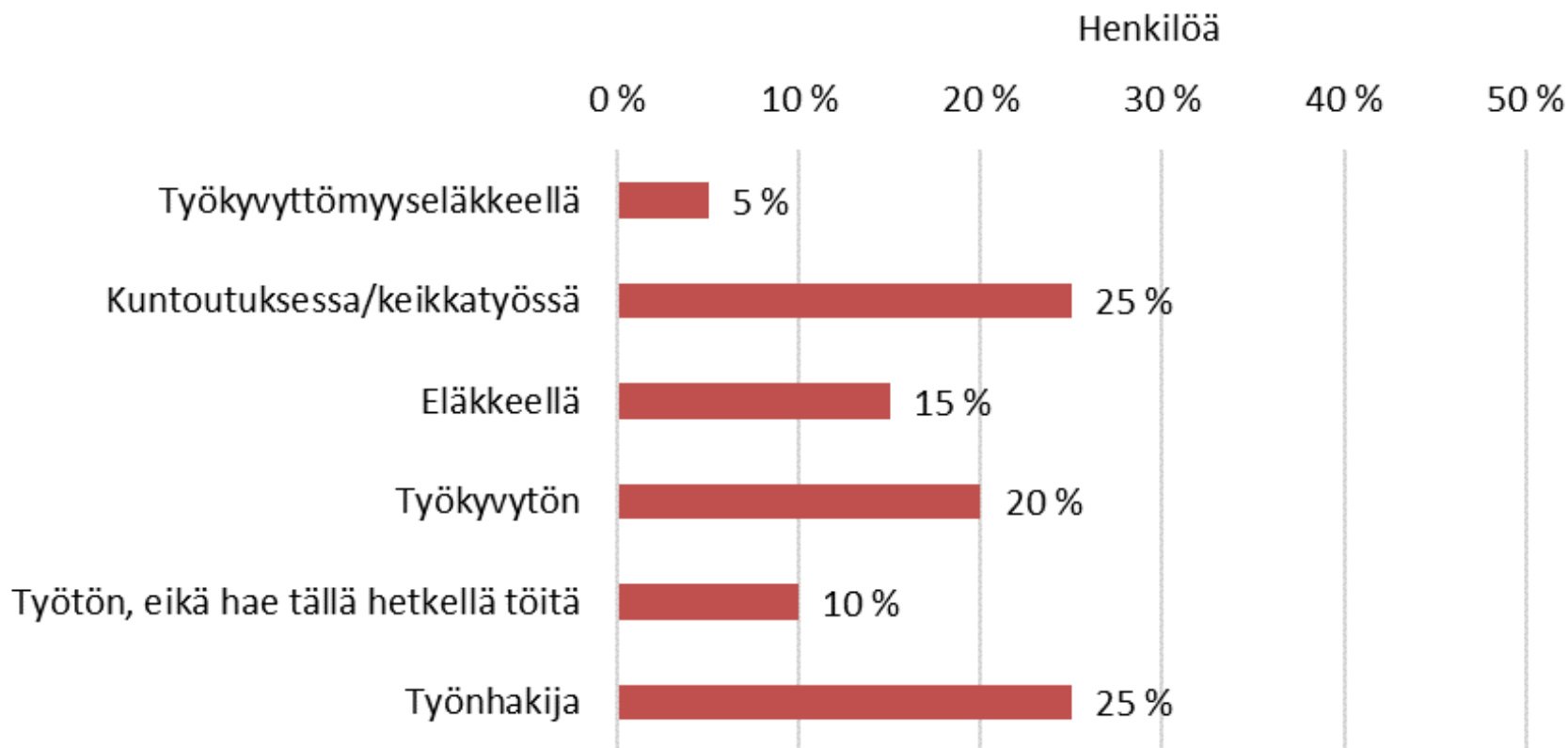
Keitä ryhmiin osallistui:

Ryhmiin ilmoittautuneita oli yhteensä 33, joista alkuhaastatteluihin osallistui 20 henkilöä. Pilottiryhmiin osallistui kaiken kaikkiaan 21 henkilöä, joista 13 osallistui kolme kertaa tai useammin ryhmätoimintaan.

■ 25 - 39-vuotiaat ■ 40 - 49-vuotiaat ■ 50 - 59-vuotiaat ■ 60 - 64-vuotiaat

Osallistujien elämäntilanne:

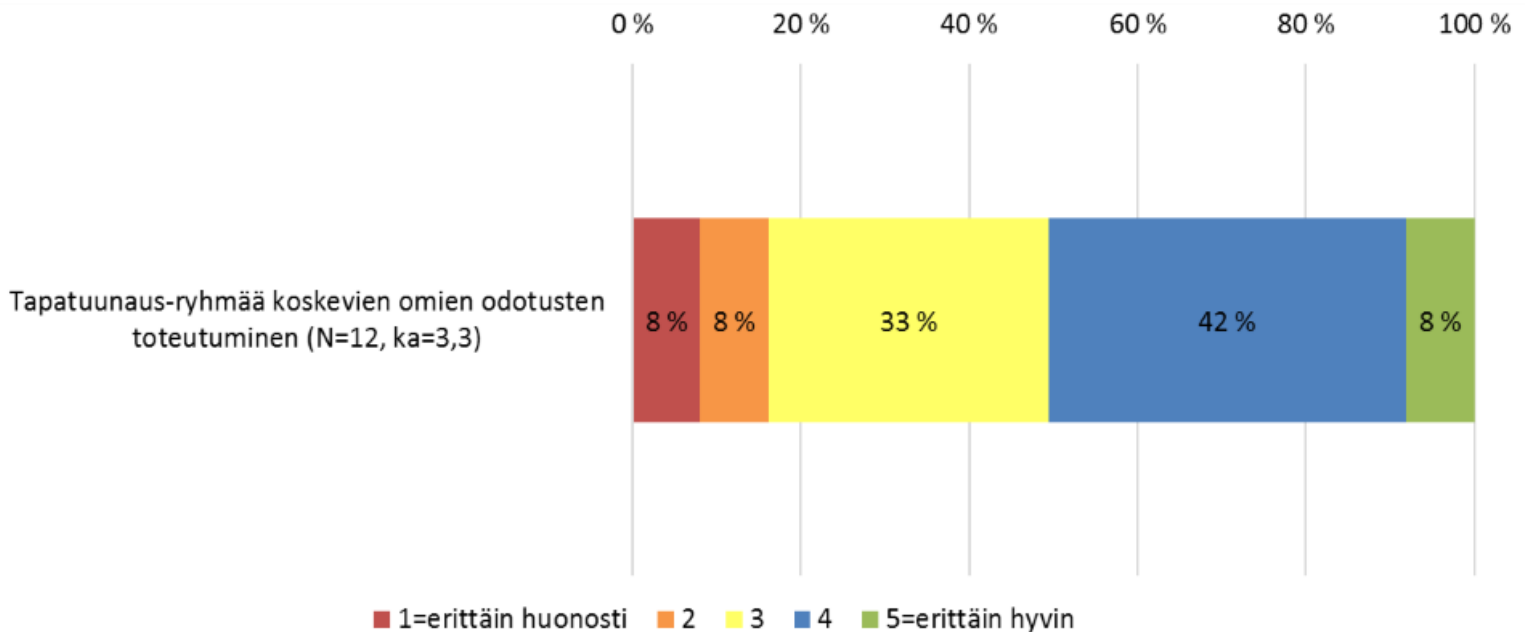

- Valtaosalla (14/20) jokin fyysinen sairaus
- Lähes puolella (9/20) mielenterveysongelmia taustalla
- Lähes puolella (9/20) kokemusta huumeiden käytöstä
- Myös yksinäisyyden kokemusta esiintyi (6/20), vaikka enemmistöllä (17/20) olikin mielekäs, läheinen ihmissuhde arjessa
- Muutamalla rangaistusvankitausta
- Monet kävivät muissakin päihteisiin liittyvissä ryhmissä (10/20), osa korvaushoidossa (6/20)
- Neljäsosa (5/20) yli yhden vuoden raittiina olleita.

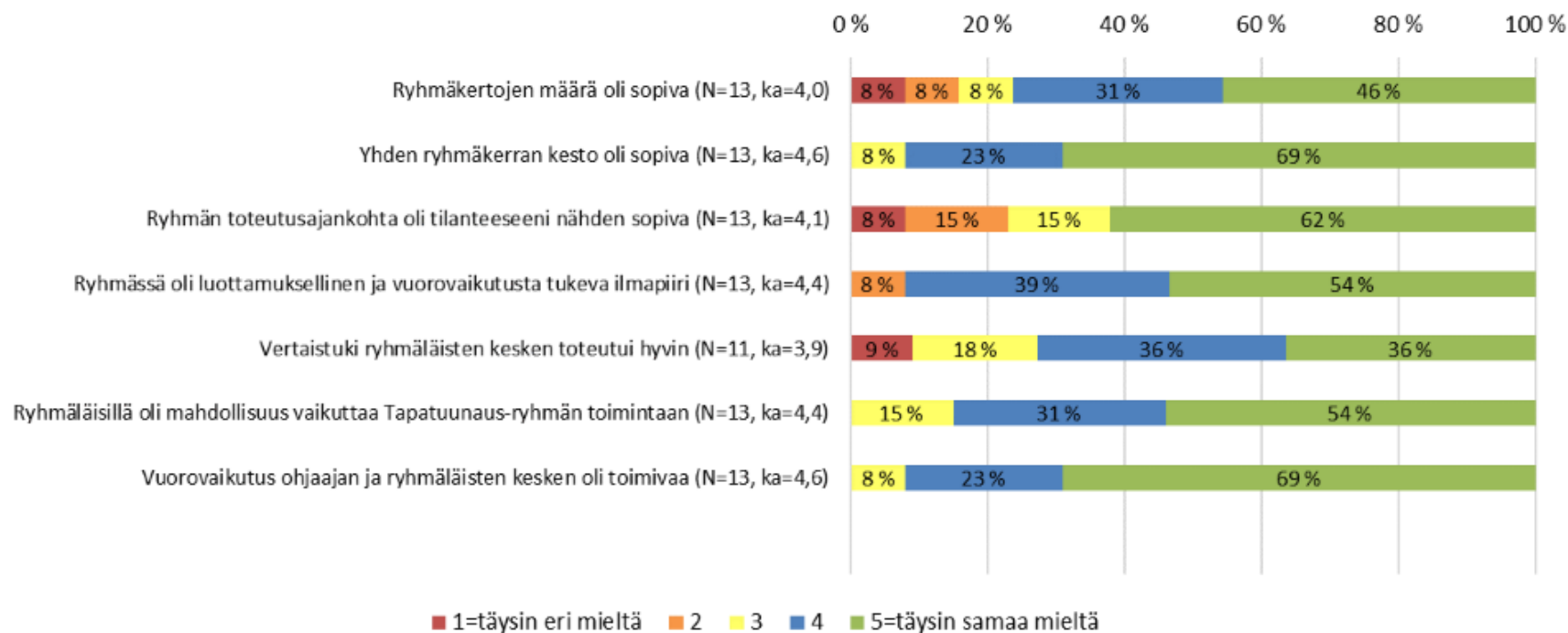

Miten ryhmät koettiin:

- Osallistuneiden odotusten toteutumista arvioitiin sekä joulukuun 2017 välikyselyn että loppuhaastattelujen yhteydessä. Välikyselyssä (N = 4) keskiarvoksi tuli 3,8 viisiportaisella asteikolla (1 = erittäin huonosti, 5 = erittäin hyvin). Loppuhaastatteluissa ryhmää koskevien odotusten toteutumisen keskiarvoksi saatiin 3,3 (ks. kuvio 4). Puolet Tapatuunaus-ryhmiin osallistuneista koki omien odotustensa toteutuneen melko tai erittäin hyvin (vastausvaihtoehdot 4 tai 5).

- Tapatuunaus-pilottiryhmiin osallistuneilla oli lisäksi mahdollisuus arvioida ryhmän sisältöä ja toimivuutta seitsemän väittämän avulla. Kuten kuvioista 5 huomataan, keskiarvot sijoittuivat välille 3,9 - 4,6 (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä). *Ryhmien sisältöön ja toimivuuteen* oltiin kaikilta osin erittäin tyytyväisiä, kaikista tyytyväisimpiä (ka = 4,6) oltiin yhden ryhmäkerran keston sekä vuorovaikutuksen toimivuuteen ohjaajan ja ryhmäläisten kesken.

Tervetuloa Tapatuunauksen loppuseminaareihin!

- **Työttömyys ja päihteet – Potkua kokemuksesta ehkäisevään päihdetyöhön** (pe 2.11. klo 12–16)
- **Kiinnostavaa tekemistä selvinpäin – Osallistavan ryhmän opit ja oivallukset** (pe 16.11. klo 12–16)

- **Osoite:** Kuntoutussäätiö, Pakarituvantie 4, Helsinki
- **Ilmoittautuminen:** www.tapatuunaus.fi/ajankohtaista
-
- **Huom!** Ilmoittauduthan ajoissa, paikkoja on rajoitetusti. Etäosallistuminen on mahdollista.

<https://kuntoutussaatio.fi/>

<https://tapatuunaus.fi/>

Kuntoutussäätiö